JUDr. Iveta Sokolová
sídlem
Ke kostelu 56
289 04 Vrbice

ADVOKÁT KANCELÁŘ
tel. +420 603204596
Bělehradská 7/13
140 00 Praha 4 Nusle

ID DS: yg2qhgz
aksokolova2009@seznam.cz
č. ú. 1269440011/0100 KB a. s.
IČ 66231221, DIČ: 6361280354

Adresáti :

Asociace pohřebních služeb v ČR, z. s. info@aspscr.cz

Sdružení pohřebnictví v ČR, z.s.

V návaznosti na předchozí právní rozbor „48 hodin" k uplatnění konkrétních ustanovení zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví vyžádanému pro Vaše subjekty ve světle dalšího dokumentu – „Dopisu poskytovatelů zdravotní a sociální péče", vypracovaného Unií pohřebních služeb, mi předaného – ze dne 21. srpna 2017 si dovolím upozornit na tyto změny od roku 2017:

1) **Můj právní rozbor v listopadu 2021, byl zpracován právě proto, že Ministerstvo pro místní rozvoj i Ministerstvo zdravotnictví na mé dotazy ve věci povinností týkající 48 hodin po úmrtí pacienta u poskytovatele zdravotní a sociální péče, ve kterém byl zemřelý hospitalizovaný obě ministerstva (jak jsem doložila v rozboru)**

<u>shodně ZAUJALA STANOVISKA, že</u>

1. **Nedisponují žádnými informacemi z provedené aplikace konkrétních ustanovení zákona č. 256/2001 Sb. o pohřebnictví vztahujícím se k povinnostem speciálních zdravotnických zařízení a zařízení sociálních služeb týkajících se REŽIMU uložení těl zesnulých po dobu 48 hodin od úmrtí**, které by mohla poskytnout dle zákona č. 106/1999 Sb.
2. Nejsou oprávněna **k poskytování právních výkladů a stanovisek k budoucím situacím, které dosud neřešila, s tím, že shodně odkazují na původní důvodovou zprávu k zákonu 256/2001 Sb. o pohřebnictví**

Je nutno dodat , že povinnosti zařízení **poskytovatele zdravotní a sociální péče**, ve kterých zemřel hospitalizovaný pacient jsou dané , kromě zákona o pohřebnictví č. 256/2001 Sb., zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, přičemž porušení tohoto zákona , případně porušení předpisů tento zákon provádějících, **mohou mít jako následek trestní odpovědnost i pro právnické osoby, kterými jsou zařízení sociální péče nebo zdravotnické zařízení.**

Zákon o zdravotních službách stanoví totiž detailně podmínky jak k uchování těla zemřelého v ustanovení §90 . Principem dle zdravotního zákona i zákona o pohřebnictví je, že je zakázáno nakládat s tělem zemřelého jinak, než je výslovně povoleno.

Výslovná možnost zakotvená obecně v ústavě a v občanském zákoníku , o tom, že člověk má právo rozhodnout, jak bude po smrti naloženo s jeho tělem § 113 odst. 1 z .č .89/2012 Sb., občanského zákoníku), která dle navazujících konkrétních ustanovení platného občanského zákoníku přechází po úmrtí právě jen na osoby výslovně občanským zákoníkem ustanovené , jako osoby oprávněné nebo povinné zajistit pohřbení zemřelého , je vždy omezena jedině příkazy obsaženými ve speciálních předpisech na základě zdravotního zákona , a to z důvodu ochrany zdraví všech osob, případně konstitutivními ustanoveními zákona o pohřebnictví a tyto zákony provádějícími předpisy a normami.

S tímto názorem korespondují i shodné odpovědi o tom, že ministerstva nejsou oprávněna k poskytování právních výkladů a stanovisek do budoucna omezujících práva člověka na bezúplatné uložení - konkrétního obsahu ustanovení zákona č. 256/2001 Sb. v účinném znění , jeho odst. (4) § 4.

Žádný výklad ustanovení zákona o pohřebnictví tak nesmí omezit ústavou a občanským zákoníkem stanovená práva člověka na rozhodnutí o nakládání s tělem zemřelého.

Obecným předpisem, který zakotvuje ochranu lidského těla po smrti člověka je v České republice občanský zákoník tedy č. 89/2012 Sb. z., účinný od 1.1.2014 v aktuálním znění. (dále jen obč. zákoník), který v ustanovení § 92 ,odst.1 konstatuje cituji „: ***Lidské tělo je pod právní ochranou i po smrti člověka.***
V ust. § 113 odst. 2 obč. zákoníku je vyjádřen vztah obč. zákoníku ke speciálnímu předpisu co se týče způsobu a oprávnění nakládání s lidským tělem po smrti člověka. **„Provést pitvu nebo použít lidské tělo po smrti člověka bez souhlasu zemřelého lze jen, pokud tak stanoví jiný zákon.**“ Konec citace.
V občanském zákoníku je tedy zakotveno základní pravidlo pro nakládání s lidským tělem, a to, že s lidským tělem se dá nakládat jen, pokud je to povoleno občanským zákoníkem nebo výslovně stanoveno jiným zákonem.
Tedy jiné než občanskoprávní povolení musí být zakotveno výslovně v příkazovém ustanovení jiného zákona, a to proto, že narušuje ústavou zaručená práva na ochranu práv člověka i po smrti.

<u>Obecné oprávnění pro svolení s nakládáním tělem (pozůstatky nebo ostatky) po smrti mají dle občanského zákoníku ve shodě s ústavou na ochranu práv člověka tyto osoby:</u>

1) **<u>sám člověk před smrtí -</u>** zakotveno v ust. § 113 odst. 1, které stanoví, že cituji: „Člověk má právo rozhodnout, jak bude po jeho smrti naloženo s jeho tělem „konec citace
2) **<u>další osoby oprávněné rozhodnout, jaký má mít zesnulý pohřeb</u>**
   - zakotveno v ust. § 114 obč. zákoníku, odst. 1 v následujícím pořadí : „ manžel zemřelého, a není-li ho, děti zemřelého: není-li jich, pak rozhodnou rodiče a není-li jich, sourozenci zemřelého, nežijí-li, pak rozhodnou jejich děti a není-li ani jich, pak kterákoli z osob blízkých, není-li žádná z těchto osob, pak rozhodne obec, na jejímž území člověk zemřel

Jedině tyto výslovně občanským zákoníkem určené osoby mají ve výslovně zákonem stanoveném pořadí právo rozhodnout o vydání těla od poskytovatele zdravotní nebo sociální péče v době trvání ochranné doby 48 hodin od úmrtí v zařízení těchto poskytovatelů nebo 48 hodin lhůty od skončení pitvy k pohřbení, a to ještě jen za podmínky, tato lhůta zkracuje jen ze zákona a jen v případě, že je zajištěno pohřbení výše určenými oprávněnými osobami dříve.(viz ust. § 4 odst. 4 z. 256/2001 Sb.)

3) Poslední občanskoprávní kategorií oprávněných osob jsou osoby oprávněné k **<u>vydání lidských ostatků</u>** (nejen urny , ale i těla zemřelého)
   zakotveno v ust. §92, obč. zákoníku, jeho odst. 2 cituji: „Nejsou-li lidské ostatky uloženy na veřejném pohřebišti, **má na jejich vydání právo osoba, kterou člověk před svou smrtí výslovně určil, jinak postupně jeho manžel, dítě nebo rodič, a není-li žádný z nich nebo odmítnou-li ostatky převzít, převezme je jeho dědic.“**

, to vše se musí dít v souladu s ochranou lidského těla po smrti člověka obecně zakotvenou v ust. § 113 odst. 1, které stanoví, že cituji: „Člověk má právo rozhodnout, jak bude po jeho smrti naloženo s jeho tělem „konec citace.

Speciálním jiným zákonem, předpisem, který konkrétně stanoví, jaké konkrétní úkony lze na těle zemřelého provádět, a jak se má lidské tělo po úmrtí uchovávat, je zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (dále jen z. o zdravotních službách), který
stanoví v ust. § 90 cituji: ***„§ 90 Tělo zemřelého musí být ve zdravotnickém zařízení v době, kdy na něm nejsou prováděny žádné úkony, uloženo v chladicím zařízení zajišťujícím trvalé udržení teploty v rozmezí 0 °C až +5°C. V případě, kdy doba uložení těla ve zdravotnickém zařízení od zjištění úmrtí***

přesáhne 1 týden nebo kdy to vyžaduje stav těla zemřelého, musí být tělo zemřelého uloženo v chladicím zařízení zajišťujícím trvalé udržení teploty nižší než -10 °C.“ konec citace.

V zákoně o zdravotních službách, jeho ust. § 79 odst. 1 je dále konkrétně stanoveno – cituji: „Na **těle zemřelého lze provádět pouze úkony stanovené zákonem o zdravotnických službách“ a „ g) další úkony stanovené zákonem o pohřebnictví.“**

Zákon o pohřebnictví stanoví v ust. § 4 odst. 4, poskytovateli uložit tělo zemřelého poskytovatelem zdravotních nebo sociálních služeb, ve kterém došlo k úmrtí do doby vydání osobám oprávněným, toto uložení těla lze provést jen výslovně povoleným způsobem v prostředí dle § 90 zákona o zdravotních službách.

Poskytovatel zdravotní a sociální péče, v jehož režii je tělo zemřelého uloženo, má výslovně povoleno vydat tělo zemřelého, pokud tomu nebrání zákonem stanovené případy nakládání s tělem zemřelého **oprávněným osobám stanoveným občanským zákoníkem,** a to za účelem pohřbu, výslovně zakotveným v ust. § 114 odst. 1 obč. zákoníku. Oprávněné osoby pro vydání těla jsou výslovně vypočteny v ust. § 92 odst. 2 občanského zákoníku., v souladu s ust. § 114 odst. 1 obč. – cituji: „oprávněné osobě, kterou člověk před svou smrtí výslovně určil, jinak postupně jeho manžel, dítě nebo rodič, a není-li žádný z nich nebo odmítnou-li ostatky převzít, převezme je jeho dědic. „Konec citace.

Poskytovatel zdravotní a sociální péče, v jehož režii je tělo zemřelého uloženo, má výslovně povoleno naložit s tělem, jinak než uložením ve svém zařízení teprve po uplynutí doby 48 hodin od úmrtí cituji:
“ (5) Pokud po uplynutí 48 hodin od úmrtí nemůže poskytovatel uvedený v odstavci 3 zajistit uložení lidských pozůstatků ve vlastním zařízení, zajistí jejich uložení u jiného poskytovatele uvedeného v odstavci 3 nebo u provozovatele pohřební služby; přitom si počínají tak, aby náklady spojené s přepravou a uložením lidských pozůstatků do pohřbení výrazně nepřevýšily obvyklé provozní náklady příslušného poskytovatele zdravotních nebo sociálních služeb za jejich chlazení, popřípadě mrazení.“
Konec citace

<u>Můj závěr rozboru textu výše citovaných ustanovení zákona:</u>

V České republice zákon zakazuje nakládání s lidským tělem po smrti jinak, než výslovně rozhodne v souladu s právy jemu svěřenými platným občanským zákoníkem oprávněný a/nebo stanoví jiný zákon.
Ustanovení v zákoně č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví zakotvuje povinnosti zákonem určeného poskytovatele takto: cituji jeho ust. § 4 odst. 4) poslední věta: „Nese náklady na uložení těla po dobu 48 hodin od úmrtí. „konec citace.,

Lze konstatovat, že **nedílným obsahem této povinnosti** poskytovatele shora v tomto rozboru definovaného **<u>je uložení lidských pozůstatků po dobu do 48 hodin od úmrtí (pokud se nepočítá lhůta 48 hodin od skončení pitvy) v příslušném zařízení poskytovatele.</u>**

<u>Lze konstatovat, že nezadatelné právo člověka na rozhodnutí o nakládání s jeho tělem po smrti koresponduje s nezadatelným právem osob oprávněných nebo povinných zajistit pohřeb .</u>

Veškeré přesuny těla zemřelého musí být tedy výslovně povoleny oprávněnými osobami.

Oprávněnou osobou, která může rozhodnout o nakládání s tělem zemřelého do doby 48 hodin , pokud dojde k úmrtí ve zdravotnickém nebo sociálním zařízení, a tomuto zařízení nevznikne jiná konkrétně zákonem určená povinnost nakládání s lidskými pozůstatky, není zařízení sociální péče nebo zdravotnické zařízení, ale vždy jen člověk, který zemřel a rozhodl o svém těle za života, nebo osoba výslovně stanovená občanským zákoníkem jako oprávněná zajistit pohřeb.

Oprávněnou osobou, která může rozhodnout o nakládání s tělem zemřelého aniž by k tomu mělo speciální povolení dané speciálním zákonem nebo oprávněných osob zajistit pohřeb, se stává zařízení sociální péče nebo zdravotnické zařízení teprve po uplynutí 48 hodin od uložení těla zemřelého pacienta zdravotnického zařízení nebo klienta zařízení sociálních služeb.

S ohledem na shora určené základní pravidlo vždy potřebného povolení nakládat s tělem zemřelého, se jeví opravné stanovisko k dezinformacím rozesílaným Unií pohřebních služeb o uložení lidských pozůstatků po smrti včetně připojeného výkladového stanoviska Ministerstva pro místní rozvoj , oboje z roku 2017, jako zastaralé a zavádějící, protože mimo jiné nebere v úvahu ústavou zaručená práva člověka, platné znění občanského zákona č. 89/2012 sb., a platného znění zákona o zdravotních službách.

Tento dokument je k volnému použití pro adresáta za dodržení pravidla informace mé osoby jako původce o využití a pravidel pro citace.

V Praze dne 21. 12.2021 JUDr. Iveta Sokolová

JUDr. Iveta Sokolová

Digitálně podepsal JUDr. Iveta Sokolová
Datum: 2021.12.21 15:39:25 +01'00'